

Ткачук Ніна

слухач магістерської програми

науковий керівник:

Чорна Неля

д.е.н., професор

Західноукраїнський національний університет

м. Тернопіль

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Після здобуття статусу незалежної держави, Україна зіткнулася з низкою складних соціально-економічних і соціально-політичних проблем. Сьогодні ми переживаємо глибоку екологічну кризу, яка повстала внаслідок високої міри концентрації промислових виробництв, екологічно необдуманій політиці урядових структур, а також найбільшій у світі техногенної аварії на Чорнобильській АЕС.

За сучасних умов першопричинами проблем з екологією України є:

- зношеність основних фондів промислової і транспортної інфраструктури;
- існуюча система державного управління в області захисту навколишнього природного оточення, відсутність виразного розмежування природоохоронних та господарських функцій, регулювання використання природних запасів;
- низька сформованість інститутів громадянства;
- недостатній рівень поняття в суспільстві пріоритетів захисту навколишнього природного оточення;
- невиконання природоохоронного законодавства.

Погіршення екологічного стану навколишнього природного оточення викликало потрібність розробки концепції вигідного збалансованого природокористування регіону. Основними причинами цього, по-перше, є значна нерівновага виробництва та споживання товарів і послуг, що викликає загрозу для глобальної екосистеми нашої планети. По-друге, безперестанно прискорюються зміни, що відбуваються у світі, темпи збільшення кількості населення та економічного розвитку перебільшують екологічні досягнення, які забезпечуються сучасними технологіями й політикою. Подолання цих нерівноваг і є тим шляхом, що веде до збалансованого природокористування.

Природокористування об'єднує широкий спектр проблем, що сполучає всі сфери виробничої діяльності, які пов'язані не тільки з застосуванням ресурсної частки природного життєвого округу, а й нересурсного екологічного запасу. У рамках такого замислу під природокористуванням потрібно розуміти весь процес виробництва матеріальних багатств.

Для цього потрібно сформуванню врівноважену економічну політику переходу до стабільного розвитку як складову нероздільної національної політики України і приступити до її виконання.

Для досягнення нової збалансованої політики потрібно відмовитися від традиційної "ресурсної" і "споживчої" програми розвитку, трансформуючи поведінку суспільства, методологію оцінки важливості та значення екосистем у житті суспільства, впроваджуючи відповідно нові концепції у галузь державного управління і підприємницької діяльності.

Важливо зважати на необхідність комплексної оцінки індивідуальності національного та європейського розпорядку екологічного управління і політики, а також інституційного покращення державної системи екологічного управління на принципах сталого розвитку. Основний наголос ставиться на гармонізації законодавства України із законодавством Європейського Союзу, на основі якого потрібно утворювати й використовувати економічні механізми природокористування та природовідтворення. Серед них, зокрема, вирізняються:

- екологічне підприємництво;
- страхування екологічної відповідальності та екологічних небезпек;
- екологічний аудит;
- зміна ліцензійно-дозвільної та податкової системи;

– зміна усієї економічної системи природокористування і природовідтворення.

Неефективна економічна політика і присутня розбалансована система в Україні заставляють сумніватися про високі можливості реалізації національних довготермінових стратегічних інтересів, не обіцяють екологічної, зокрема енергетичної, безпеки держави, а також здоров'я населення, зменшують продуктивність міжнародних економічних відносин.

Однією із течій гармонізації діючого законодавства є прийняття Закону України "Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року".

Одним з головних зобов'язань зовнішньої економічної політики є розроблення і запровадження оптимальних способів взаємодії національної економіки зі світовим господарством беручи до уваги сучасну екологічну кризу та недостатньо діяльну вітчизняну економіку. При створенні політики збалансованого природокористування потрібно максимально брати до уваги, зокрема, ціни на транзит паливно-енергетичних та інших від'ємних показників, що заважають втіленню продуктивної політики збалансованого природокористування.

Попри все, екологічна криза в Україні продовжує поглиблюватись, охоплюючи чим далі, тим більші площі, причинами якої є брак коштів на серйозні природоохоронні заходи в усіх сферах виробництва, дійсно відсутній контроль за діяльністю, що шкодить природі, через застарілість спорядження та технологій на підприємствах зростають техногенні аварії, не створено дієвої системи державного контролю за станом навколишнього оточення та керування всією природоохоронною діяльністю.

В умовах теперішньої політичної нестабільності, Україна, на жаль, не має змоги впроваджувати виважені, науково доказані заходи врівноваженого природокористування. У той же час, відсутність продуктивної національної політики збалансованого природокористування загрожує не лише економічній та екологічній безпеці держави, але й національній безпеці взагалі. У таких обставинах Україна може на довгий час лишитися осторонь прогресу світової цивілізації.

Сучасні екологічні проблеми і загрози, незручний економічний стан України звертає увагу суспільства і влади на створення та реалізацію нової урівноваженої економічної політики і потребують від них гарантування національної економічної та екологічної безпеки.

Список використаних джерел

1. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року: Закон України. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 26. 218 с.
2. Білявський Г. О. Основи екології: навч. посіб. Київ : Либідь, 2006. 408 с.
3. Туниця Т. Ю. Збалансоване природокористування: національний і міжнародний контекст: монографія. Київ : Знання, 2008. 300 с.
4. Шевчук В. Я. Національна екологічна політика України: стратегічні оцінки і рекомендації. Київ : ПРООН Україна, 2007. 187 с.
5. Дем'янюк О. С., Шерстобоева О. В., Шумигай І. В. Проблеми збалансованого природокористування в агросфері. Вразливість мікробіологічної складової ґрунту до змін клімату : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м.Київ, 2 – 4 листопада 2016 р.). Київ : ДІА, 2016. 240 с.